

AU COURANT

Tijdschrift van de Vereniging van Kranten- en Tijdschriftenverzamelaars (VKTV)

ISSN: 0920-4180

Redactie: Paul Klein en Gerard Raven e-mail: redactie@vktv.nl

Redactieadres: Hof der Liefde 7, 3823 HK Amersfoort, tel. 033-4808639

The Weekly Journal or British Gazetteer – een Britse vondst uit 1721–1725

Richard Heaton, High Wycombe, Bucks, Engeland (nieuw lid VKTV)

vertaling: Gerard Raven

Inleiding

Als tiener was ik al geïnteresseerd in familie-geschiedenis. Net als de meeste mensen wist ik echter niet dat je juist veel informatie kunt vinden in oude kranten. Pas vrij laat bezocht ik daarom de British Newspaper Library in Colindale, Noord-London. Ik verzamel nu zestien jaar Britse en Ierse kranten en heb veel belangstelling voor het digitaliseren van oude

kranten op internet. In dit artikel kijken we naar de achtergrond van een bijzondere serie kranten uit mijn verzameling. Bovenstaande collage toont een deel van mijn verzameling.

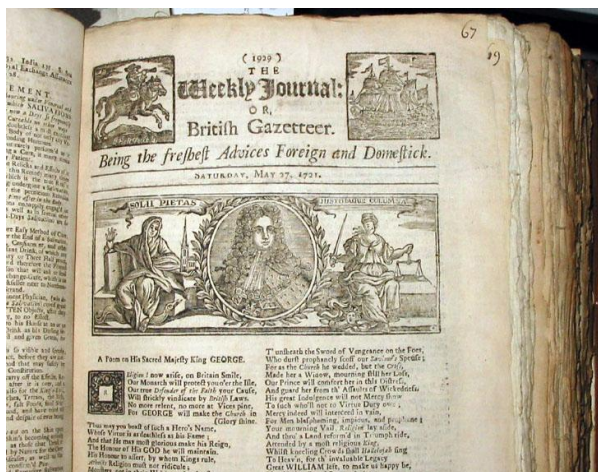
Verkoop van krantenbanden

Als je een gebonden jaargang koopt is het soms lastig te achterhalen wie de vorige eigenaar was. Sommige zijn afgestoten door

bibliotheken en archieven, vermoedelijk na microverfilming. Andere komen van een uitgever van een krant toen die stopte of uit de bibliotheek van een landhuis. Veel gedrukt materiaal is behouden, omdat ze destijds zijn ingebonden. Sommige kranten en tijdschriften boden het publiek kant en klaar gebonden jaargangen aan als het jaar voorbij was. Dan zijn ze meestal compleet, afgezien van enkele losse bladzijden. Maar als ik al een 18de-eeuwse band kan vinden, is dat vaak met lacunes, of er zijn juist andere titels meegebonden.

Hoe vind ik mijn kranten?

Ik ken geen vereniging van krantenverzamelaars in mijn land. Net als andere verzamelaars koop ik ze meestal van handelaren (dus dat is netwerken) en veilingen (ook op internet). Soms krijg ik een rechtstreeks aanbod van echt zeldzaam materiaal via mijn website. Maar ik heb ze soms ook uit zolders met waterbuizen uit de vroege 19de eeuw, waardoor er een gat in de krant zit waar de buis doorheen ging. Of politiekranen uit de kelder van een verlaten politiebureau bij de Schotse grens dat gesloopt zou worden; ik ben gek op de *Police Gazette and Hue and Cry*. Of stapels kranten van de 18de tot 20ste eeuw onder een bungalow in Noord-Wales.

Titelpagina van de krant met portret van koning George I (zie 2 pagina's verder).

De ontdekking

Maar de band van dit artikel heb ik op een gewone manier gevonden, al was het van de andere kant van de wereld. Begin 2013 werd

deze aangeboden op een veiling in Sydney, Australië. Hij kwam met meer spullen uit een houten kist, die dik onder het stof in een garage stond. De kranten waren gedrukt in Londen. Ze werden omschreven als *Mr Read's Weekly Journal* en ik wilde meer weten, maar het veilinghuis had geen tijd. Dus deed ik een bod en tot mijn vreugde had ik succes. Pas toen ik ze ontving bleek dat de correcte titel *The Weekly Journal or British Gazetteer* is, gedrukt door J[ames] Read. De serie loopt maar liefst van 11 maart 1721 tot 2 januari 1725. De herkomst van de band kon ik afleiden uit verschillende aantekeningen aan de binnenkant van de kaft. Boekhandel James Wilson uit Birmingham had het in 1924 verkocht aan Edwin A. Dearn, een buikspreker en goochelaar, die toen in Sjanghai woonde en werkte. Hij liet het opnieuw inbinden. Zijn biografie staat op de internetpagina [Magicpedia](#): 'Toen Mao Ze-dong China bezette, werd Dearn twee jaar gevangen gehouden, maar hij ontsnapte begin jaren vijftig naar Sydney, Australië'. Edwin Dearn was bevriend met Harry Houdini en zal ook door zijn beroep van ontsnappingstechnieken geweten hebben. In neem aan dat de verzameling in de kist in dezelfde tijd meekwam. Hij verdween uit het zicht toen Dearn in 1980 overleed, tot de garage in 2012 werd ontruimd.

Vermoedelijk heeft Dearn de kranten gekocht om de verhalen over Jack Sheppard, die vaker John genoemd werd. Dat was een kruimeldief uit Londen die beroemd (of berucht) was door zijn vele ontsnappingen uit gevangenissen. 'In de rechtbank zei hij doodleuk dat hij voor hun ogen zijn boeien kon afdoen'.

De kranten zijn vermoedelijk zeldzaam. Ik heb op internet een lijst van gedigitaliseerde Britse en Ierse krantentitels en alleen in de collectie-Burney vond ik hem, en dan nog vanaf 1730. Volgens de *English Short Title Catalogue* zijn er exemplaren in de Bodleian Library, Oxford en drie Amerikaanse universiteiten. Het is bijzonder dat er illustraties in staan. Twee iets verschillende exemplaren van een bijna paginagrote prent van 'Lucifers nieuwe roeiboot voor eersteklas passagiers' laat zien

Edwin Dearn in Sjanghai, 1919.

Bron: <http://digitalcollections.nypl.org/>

welk lot de directeurs van de South Sea Company werd toegewenst. Hun manipulatie van aandelen leidde tot een van de eerste vormen van windhandel, de South Sea Bubble. Ze zijn gedateerd 13 en 20 mei 1721 en de tweede heeft een toelichting. Het British Museum heeft sinds 1868 een exemplaar in passepartout van de voorpagina van 13 mei. Ook vond ik een zonsverduistering en een portret van koning George I (27 maart 1721, zie afbeelding op deze pagina).

De meeste kranten heb ik nu gedigitaliseerd en zijn te zien op mijn website www.lastchancetoread.com

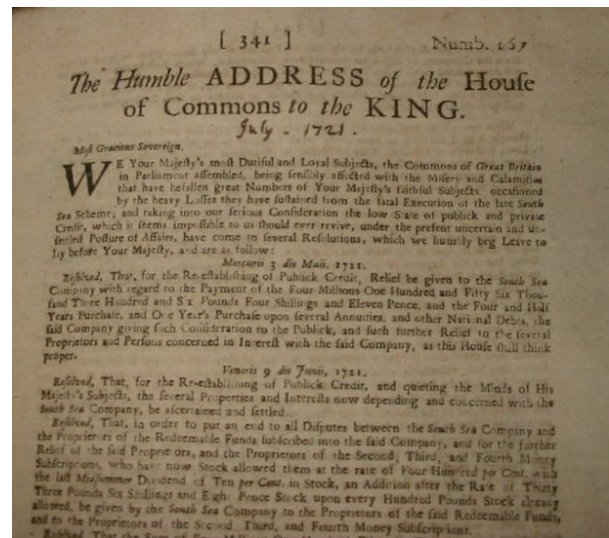
Wat zou ik het liefst nog vinden?

– Meer nummers van de *British Police Gazette* or *Irish Hue and Cry*, vooral eind 18de eeuw (ik heb er pas één, van 1812).

Spotprent op de windhandel.

- Meer over mijn favoriete componist George Frederick Händel.
- Vroege regionale kranten, met plaatselijke advertenties, huwelijken en in memoriams.

Adres van het parlement aan de koning tot steun van de gedupeerden van de windhandel.

Ik verzamel ook originele Britse en Ierse adresboeken en *poll books* (kieslijsten), vroege gedrukte Britse regeringsrapporten, schaarse tijdschriften zoals *Walkers Hibernian Magazine*.

Ik ben lid van de Ephemera Society, Police Historical Society en verschillende genealogische verenigingen, waaronder als belangrijkste de Guild of One Name Studies (lid van de commissie Studiedagen).

Websites:

www.lastchancetoread.com de site met mijn mooiste exemplaren, doorzoekbaar voor onderzoekers:
www.lastchancetoread.com/search/document-search.aspx?s=lucifer
[geniimagazine.com/magicpedia/Edwin A. Dearn](http://geniimagazine.com/magicpedia/Edwin_A._Dearn)
www.britishmuseum.org/research/collection_online/collection_object_details.aspx?objectId=1481415&partId=1
en.wikipedia.org/wiki/Jack_Sheppard
en.wikipedia.org/wiki/South_Sea_Company

Persmuseum wil van Amsterdam naar Hilversum verhuizen

Gerard Raven

Het Persmuseum wil intrekken bij het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Gaat het daar geld voor krijgen?

Aanleiding is een rapport van de Raad voor Cultuur, die aandrang op verbreding van het publiek. Deze raad adviseert de minister van OCW over de subsidie, dus moet het museum dat zeer serieus nemen. Onno Aerden, werkzaam voor het college van B&W van Hilversum, tevens lid van de Raad van Toezicht van het Persmuseum: “We trekken gewoon te weinig bezoekers op de huidige locatie. Het zijn er enkele duizenden per jaar. ... Beeld en Geluid krijgt 200.000 bezoekers per jaar over de vloer. Als we maar een deel van die mensen kunnen trekken, is dat een grote stap vooruit.”

Reacties

Niet iedereen is blij met dit plan. De museumstaf is bepaald gehecht aan Amsterdam. Ook voorzitter Pieter Broertjes zocht actief mee naar een andere plek in de stad, maar dat was gewoon te duur. Broertjes is de burgemeester van Hilversum, maar dat heeft geen enkele rol gespeeld bij het besluit. Wel was het plan voldoende reden voor Niels Beugeling om zijn ontslag te nemen, waarmee een bevlogen en deskundige directeur verloren ging.

De vele kranten, tijdschriften, spotprenten en affiches blijven overigens gewoon bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis. Ik ben eens met Niels in de depots geweest en deze zijn ideaal.

Toekomst

Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid noemt het Persmuseum “een interessante, inhoudelijke aanvulling op het aanbod.” Toch meldt Aerden dat men niet van plan is altijd in Hilversum te blijven. “Als stip op de horizon zien wij nog steeds de komst van een *Huis van de Journalistiek*. Dat kan overal in Nederland komen, dus ook in Amsterdam.”

Het plan is in februari naar de Raad van Cultuur gestuurd. In september hoort het museum of er financiële steun voor is.

Tot 17 juli is in het Persmuseum de tentoonstelling ‘**Vrij Nederland, overzicht van een eigenzinnig opinieblad**’ te bekijken. Uit de hele periode augustus 1940 tot heden komen beeldbepalende personen, de ontwikkeling van de vormgeving, belangrijke fotografen en illustratoren aan bod. Aanleiding is het nieuwe boek *De gouden jaren van het linkse levensgevoel, het verhaal van Vrij Nederland*, van John Jansen van Galen (uitg. Balans, € 27,50).